

۵-۲- تاسیسات نفتی در جزیره خارک

جزیره خارک که در قسمت شمال خلیج فارس قرار دارد فراورده کنش بیولوژیک میلیاردها مرجان در طی بیش از یک میلیون سال است. این توده مرجانی چهارده هزار سال پیش آب را از روی خود زدوده و چون طاقدیسی از بستر فارس زایش یافته است جزیره خارک که تاریخی ترین جزیره خلیج فارس است در حدود ۵۷ کیلومتری شمال غرب بوشهر و ۳۰ کیلومتری بندر ریگ واقع شده است. طول جزیره (شمالی - جنوبی) حدود ۸ کیلومتر و قسمت پهن تر آن در شمال به عرض حدود ۴ کیلومتر است. این جزیره از مهمترین جزایر خلیج فارس بوده و برای کشور از اهمیت والائی برخوردار است. علاوه بر استقرار صنایع بزرگ شیمیائی و پتروشیمی بیش از ۹۵ درصد از نفت خام کشور از طریق پایانه های صادراتی این جزیره به دنیا صادر میشود.

پایانه صادراتی نفت خام متشکل از مخازن بزرگ ، خطوط انتقال لوله و اسکله ها میباشد .

۵-۲-۱- مخازن نفت :

مخازن نفت در ارتفاع ۲۰۰ فوتی از سطح دریا بنا شده‌اند و این امکان را به نفت خام می‌دهد تا با نیروی جاذبه به سمت اسکله‌ها هدایت شوند. مخازن ذخیره‌سازی نفت به صورت استوانه‌های قطور و مرتفع عمودی بنا شده‌اند و ظرفیت آنها از یکصد و چهل هزار تا یک میلیون بشکه متفاوت است.

۵-۲-۲- اسکله آذرباد :

با رونق گرفتن صنایع کشتی‌سازی و ساخت نفتکشهای غول‌پیکر، صنعت صادرات نفت متحول گشته و در این راستا کشورهای صادرکننده نفت به پهلوگاههای بزرگتر و ایجاد شرایط لازم برای پهلوگیری نفتکش با ظرفیتهای تا ۵۰۰ هزار تنی نیازمند شدند. کشور ایران از جمله کشورهایی بود که سریعاً در این خصوص گام برداشت و بدین ترتیب در سال ۱۳۵۰ در فاصله ۱۴۵۵ متری غرب جزیره خارگ و در جایی که ارتفاع آب بعضاً به ۳۲ متر می‌رسد اقدام به طراحی و ساخت جزیره دریایی موسوم به آذرباد نمود و با احداث چهار خط لوله ۵۶ اینچی زیردریایی امکان انتقال نفت موجود در مخازن را به اسکله آذرباد مهیا نمود و به موازات آن نیز دو خط لوله ۲۰ اینچ جهت انتقال سوخت به اسکله آذرباد احداث شد و امکان تحویل سوخت به نفتکشها عملاً تحقق یافت. قبل از شروع جنگ تحمیلی چهار پهلوگاه در اسکله آذرباد به ترتیب از شماره ۱۱ الی ۱۵ فعال بوده و با وجود سیستمهای دقیق اندازه‌گیری حجم سیال صادراتی این اسکله عنوان یکی از بزرگترین و معروفترین اسکله‌های صادراتی دنیا را به خود اختصاص داده بود. در حال حاضر اسکله آذرباد با ۳ پهلوگاه به شماره‌های ۱۱ و ۱۲ و یکی از فعالترین اسکله‌های نفتی دنیا به شمار می‌آید.

۵-۲-۳- اسکله T :

این اسکله در فاصله ۱۱۰۰ متری ساحل قرار دارد و عمق آب در اطراف اسکله در حدود ۱۵ تا ۲۲ متر می‌باشد. طول اسکله در حدود ۱۸۳۰ متر و عرض آن ۴۰ متر می‌باشد و ده پهلوگاه در آن احداث گردید که به ترتیب از شماره ۱ تا ۱۰ نامگذاری گردیده‌اند. این اسکله در سال ۱۹۶۰ میلادی تکمیل گردید و اولین محموله نفت صادراتی ایران به میزان ۱۲۵۶۱۰ بشکه از طریق امکانات جزیره خارگ در تاریخ دوم ژانویه همان سال تحویل کشتی هلدیا گردید.

۵-۲-۴- خطوط لوله :

با رونق گرفتن نفت تولیدی از مناطق نفتخیز جنوب ابتدا به وسیله خطوط لوله از تلمبه‌خانه‌های اهواز و امیدیه و گوره به چند راهه گناوه، سپس توسط سه خط لوله زیردریایی ۳۰، یک خط لوله ۴۲ و یک خط ۵۲ از روی بستر دریا پس از طی مسافتی در حدود ۳۲ کیلومتر به جزیره خارگ وارد می‌شود. این خطوط که ناقل نفت خام سبک و سنگین می‌باشد تا مخازن ذخیره‌سازی امتداد داشته و پس از ورود به ایستگاه کاهش فشار به تفکیک نوع نفت (سبک و سنگین) وارد مخازن می‌شوند و سپس از طریق راه خروجی مخزن توسط دو خط لوله جداگانه که هر یک به نوع خاصی از نفت اختصاص دارد به سمت چند راه اسکله شرقی و همچنین اسکله غربی معروف به آذریاد هدایت می‌شوند.

۵-۲-۵- شرکت پتروشیمی خارک :

تاسیس شرکت پتروشیمی خارک با هدف بازیابی گوگرد و گاز مایع پروپان از گازهای قابل استحصال چاههای حوزه نفتی مدیریت تولید مناطق دریا (شرکت فلات قاره قدیم) با مشارکت شرکت ملی صنایع پتروشیمی و شرکت آمریکایی آموکو انجام گرفت. احداث این شرکت در اوایل سال ۱۳۴۴ هجری شمسی شروع و در اواسط سال ۱۳۴۸ به پایان رسید. پس از پیروزی انقلاب اسلامی با خریداری سهام شرکت توسط طرف ایرانی، این شرکت بطور کامل تحت پوشش صنایع ملی پتروشیمی قرار گرفت و شرکت پتروشیمی خارک نامیده شد. محصولات روزانه پتروشیمی خارک از نظر طراحی شامل ۵۰۰۰ بشکه پروپان، ۲۲۰۰ بشکه بوتان،

۱۵۰۰ بشکه بنزین طبیعی (نفثا) و حدود ۶۰۰ تن گوگرد میباشد. ضمناً مجتمع پتروشیمی خارک تامین کننده خوراک واحد متانول خارک است. در حال حاضر این شرکت به صورت سهامی عام بوده و دارای سرمایه ای معادل یک هزار میلیون ریال میباشد. سهامداران عمده آن شامل صندوق بازنشستگی و پس انداز کارکنان شرکت ملی نفت، شرکت سرمایه گذاری تامین اجتماعی، شرکت مدیریت سرمایه گذاری بانک ملی ایران، شرکت سرمایه گذاری صندوق بازنشستگی کشوری، صندوق بازنشستگی کشوری و ... میباشد.

۵-۲-۶- طرح متانول خارک :

این طرح به عنوان طرح توسعه شرکت پتروشیمی خارک به منظور جلوگیری از سوخته شدن و استفاده بهینه از گازهای مازاد منطقه خارک در جزیره خارک به مرحله اجرا درآمده است. این واحد با فناوری تولید و مهندسی پایه شرکت لورگی آلمان و با سرمایه گذاری ارزی ۱۴۹.۵ میلیون دلار و سرمایه گذاری ریالی ۴۶۵/۵ میلیارد ریال در زمینی به مساحت ۲۴ هکتار طی سالهای ۱۳۷۳ لغایت ۱۳۷۸ احداث گردید. ظرفیت تولید طرح به میزان ۶۶۰ هزار تن در سال میباشد. از متانول به عنوان حلال در صنایع پایین دستی و همچنین به عنوان ماده اولیه در تولید **MTBE** (ماده افزودنی به بنزین برای تولید بنزین بدون سرب) و اسید استیک استفاده می شود. لازم به ذکر است اقدامات لازم برای احداث واحد دوم متانول خارک در دست انجام میباشد.